

I.A.C.S.S.O.

**IS
DAT
EEN
SEKTE**

Een praktische handleiding

Misschien is een van je familieleden of vrienden, of ben jijzelf in contact gekomen met een onbekende religieuze beweging die een ingrijpende invloed op die persoon lijkt uit te oefenen. Je maakt je zorgen hierover en vreest dat hij/zij in de greep van een gevaarlijke sekte is terecht gekomen.

Hoe kun je dat weten?

Om een juist en bevredigend antwoord op deze vraag te kunnen geven moet je over een aantal zaken duidelijkheid hebben:

- om welke groepering gaat het? Hier gaat het om informatie, om precieze, zakelijke inlichtingen over de groep in kwestie.*
- Wat bedoel je precies wanneer je deze groepering een "sekte" noemt of als een sekte kwalificeert? Hier gaat het om een waardeoordeel, een waardering van de betrokken groep.*
- Tenslotte is het nuttig te weten hoe je moet omgaan met zulk een problematische situatie. Hier gaat het om een handelingsmodel, dat je helpt de vraag te beantwoorden: wat moet ik doen?*

De vraag die het meest aan het Informatie- en Adviescentrum inzake Schadelijke Sektarische Organisaties (I.A.C.S.S.O.) gesteld wordt, luidt:

"Is dat (deze groepering) een (gevaarlijke) sekte"?

I. Waar zitten de risico's?

Wanneer je in aanraking komt met een voor jou onbekende groepering, dan kunnen volgende aandachtspunten je helpen bij het bepalen of er reden is tot zorg.

1. Rekrutering

De eerste ontmoeting verloopt meestal heel positief. Je wordt uitermate warm en vriendelijk onthaald (*love bombing*).

Men toont begrip voor je problemen en legt je uit dat die via de groep op een heel eenvoudige en makkelijke manier zullen kunnen worden opgelost. Die eerste vriendelijkheid is evenwel slechts een strategie om je voor hen te winnen, want tijdens volgende ontmoetingen wordt steeds meer van je verwacht.

Bepaalde groepen zeggen niet vanaf het begin wie ze zijn; je komt er pas achter na enige tijd. Ze zeggen bijvoorbeeld dat ze je zullen helpen om te relaxeren, te ontspannen, gezonder te worden, je geestelijke vermogens maximaal te ontplooiën. Maar de ware identiteit van de groep wordt verzwegen.

Sommige groepen doen zich voor als een spirituele of religieuze beweging, terwijl dit slechts een dekmantel is om de eigenlijke financiële, commerciële, of politieke doelstellingen te verbergen.

Het uiteindelijke resultaat is dat de groep een steeds grotere sociale controle op je uitoefent, zodat je je niet helemaal vrij meer bent.

2. Organisatie

De groepering kent doorgaans een heel strikte hiërarchie. Aan het hoofd ervan staat een leider, een Meester, een "Goeroe". Zijn gezag is onbetwistbaar en hij wordt door de leden aanbeden. Dit omwille van zijn kennis van de leer van de groepering of omdat hij over "bovennatuurlijke" gaven beschikt.

Van enige vorm van intern overleg of democratische besluitvorming is geen sprake. De leiders van de groep worden niet verkozen of aangeduid door de leden.

Er bestaan heel specifieke regels die strikt gevolgd dienen te worden. Volledige gehoorzaamheid wordt geëist en kritiek is niet toegestaan.

3. Financies

In het begin zal men meestal geen of slechts een heel kleine financiële bijdrage vragen. Naarmate men verder evolueert in de groep zal er op financieel vlak steeds meer worden verlangd. Dit kan gebeuren door schenkingen te eisen, je zeer dure opleidingen, cursussen of workshops te laten volgen of door vrijwilligerswerk voor de groep te laten doen. Men stelt dit dan vaak voor als noodzakelijk om te evolueren op het spirituele vlak.

De groep heeft geen doorzichtige financiële structuur noch een open boekhouding en administratie.

4. Breuk met de wereld

Er bestaat een sterke “wij-tegen-de-wereld” mentaliteit. De groep scheidt zich af van de wereld door:

- a) het systematisch afscheiden van de volgelingen van hun familie en vrienden en hen te laten breken met hun vroegere levenswijze. Familie en vrienden worden voorgesteld als vijanden die de volgeling belemmeren in zijn spirituele ontwikkeling;
- b) de buitenwereld met wantrouwen te aanzien en voor te stellen als slecht en gevaarlijk. Hierdoor voelen de leden zich enkel nog beschermd binnen de groep.
- c) het gebruik van een eigen taal of specifieke termen. Dit maakt het steeds moeilijker om te communiceren met buitenstaanders zodat een vlot contact geleidelijk aan enkel nog mogelijk is met de andere leden van de groep;

5. Doctrine

Enkel de leden van de groep zijn, na het doorlopen van verschillende stappen, in het bezit van die kennis en vormen zodoende een elite.

De verkondigde opvattingen wijken sterk af van de bestaande wetenschappelijke kennis die of volledig verworpen wordt of verkeerd wordt belicht.

Kritiek van buitenstaanders wordt gezien als een bewijs dat de groep gelijk heeft.

6. Gezondheid

De klassieke geneeskunde wordt vaak vervangen door gevaarlijke medische praktijken die wetenschappelijk niet gegarandeerd zijn. Hier komt nog de bezwarende omstandigheid bij dat de “zorgverleners” niet de vereiste medische kwalificaties bezitten.

7. Praktijken

Van de volgeling wordt verwacht dat hij deelneemt aan allerlei rituelen, opleidingen en workshops die vaak niet allen veel geld kosten maar ook alle vrije tijd van de volgeling in beslag nemen.

Vragen, twijfels, afwijkende meningen, kritiek worden ontmoedigd of zelfs bestraft. Bij twijfels of wanneer het beloofde succes niet plaatsvindt, krijgt de volgeling daar zelf de schuld van. Hij zou zich niet voldoende hebben ingezet of niet sterk genoeg hebben geloofd.

De groep scheidt zich af door specifieke voedingsvoorschriften die, bij overdreven toepassing, de gezondheid kunnen schaden, en door een aparte kledingstijl aan te nemen.

8. Conclusie

Deze criteria komen niet altijd allemaal tegelijk voor. Een groep kan gevaarlijk zijn ook als niet alle beschreven kenmerken aanwezig zijn. Het volstaat vast te stellen dat sommige van die punten in een bepaalde groep aanwezig zijn om op je hoede te zijn. Men spreekt in dit verband soms van “sektarische ontsporingen”.

Dergelijke sektarische ontsporingen kunnen voorkomen in andere groeperingen dan religies, kerken of sekten. Het belangrijkste is niet hoe een bepaalde groep genoemd wordt of zichzelf noemt (religie, kerk, sekte, nieuwe religieuze beweging, etc.), maar hoe ze zich gedraagt.

Wanneer je vaststelt dat de boven genoemde afwijkingen in mindere of meerdere mate aanwezig zijn, dan dien je je kritisch op te stellen tegenover de groepering.

II. Wie kan je helpen? Het I.A.C.S.S.O. en zijn werking.

Door de Wet van 2 juni 1998, werd het Informatie- en Adviescentrum inzake Schadelijke Sektarische Organisaties (I.A.C.S.S.O.) opgericht.

Het Centrum geeft informatie over groeperingen met een levensbeschouwelijk of godsdienstig doel, en waarover het publiek vragen heeft.

Op vraag van de overheden of op eigen initiatief kan het Centrum adviezen formuleren of aanbevelingen doen over het verschijnsel van schadelijke sektarische organisaties. In een advies spreekt het Centrum zich uit over problematische handelingen, activiteiten of gedragsvoorschriften van groeperingen.

Ten behoeve van het publiek inventariseert, analyseert en synthetiseert het Centrum informatie rond religieuze groeperingen. Die informatie haalt het Centrum uit publicaties van en over de groeperingen in kwestie, uit boeken, tijdschriften, parlementaire rapporten, internetsites, de media. Het centrum verzamelt die informatie rond tien aspecten:

(1) geschiedenis van de groepering (ontstaan, ontwikkeling, situatie in België), (2) doctrine, ideologie, opvattingen, (3) specifieke morele standpunten (bijvoorbeeld ten aanzien van traditionele geneeskunde, nationalisme, gender, homoseksualiteit, ...), (4) rituele praktijken, samenkomsten en cursussen, (5) organisatorische en financiële structuur, (6) voorgeschreven dagschema's, (7) ledenprofiel, (8) rekruteringsmethodes, (9) relaties met de buitenwereld, (10) problemen en twistpunten.

Het Centrum doet zelf niet aan hulpverlening, maar kan daartoe wel doorverwijzen. Het legt geen lijst aan van groeperingen die gevaarlijk zijn. De wet verbiedt dit.

Mensen die het Centrum de vraag stellen of een bepaalde religieuze groepering een (gevaarlijke) sekte is, krijgen een samenvatting van de beschikbare informatie, telkens met bronvermelding en een checklist die hen helpt om tot een kritisch oordeel te komen over de betreffende groepering.

De bedoeling is de vraagstellers een zo objectief mogelijke informatie te bieden en hen zo te ondersteunen in hun kritische houding ten aanzien van hen onbekende groeperingen.

Indien je vragen hebt, of je zorgen maakt omtrent een bepaalde groepering, dan kan je contact op nemen met het Centrum op volgend adres:

I.A.C.S.S.O.
Hoogstraat 139 1000 Brussel
Tel.: 02/ 504.91.68 (secretariaat) - 02/ 504.91.73 (bibliotheek)
E-mail: info@iacsso.be - Internet : www.iacsso.be

Het documentatiecentrum is dagelijks open vanaf 9u tot en met 17u op afspraak.

Indien nodig kunnen wij u doorverwijzen naar bevoegde instanties: politie, sociale diensten, terrein-organisaties,...

III. Voor wie meer wil weten ...

Sekten en nieuwe religieuze bewegingen

Wat bedoelen we eigenlijk wanneer we een bepaalde groep een "sekte" noemen?

Het woord "sekte" heeft traditioneel en etymologisch de betekenis van "een religieuze groep die afgesplitst is van een grotere religie". Zo kan men zeggen dat het christendom oorspronkelijk een sekte was van het jodendom, en de sjiieten een sekte die voortgekomen is uit de Islam. Een religie vormt als het ware een centrale as, waarrond allerlei afsplitsingen cirkelen die uit die religie zijn voortgekomen en die "sekten" worden genoemd.

In het gewone taalgebruik, en ook in de media, heeft het woord "sekte" echter niet die neutrale, historische betekenis. Het woord heeft een negatieve klank: het roept de idee op van "een fanatieke, gevaarlijke religieuze groepering, die het individu in zijn vrijheid beperkt en een gevaar kan inhouden voor het individu en zelfs voor de maatschappij".

Bovendien hebben heel wat mensen de neiging om onbekende, nieuwe religieuze minderheidsgroepen als "sekte" te bestempelen in deze negatieve betekenis van het woord.

Om dergelijke onterechte veralgemeningen tegen te gaan heeft men, onder de invloed van de sociologie, een andere term gezocht om deze minder of niet bekende, religieuze minderheidsgroepen te benoemen. Sommige religies sociologen hebben de term "Nieuwe Religieuze Bewegingen" (NRB) geïntroduceerd. Het voordeel van deze term is zijn neutraal karakter: hij spreekt geen waardeoordeel uit. Het nadeel is dat het "nieuwe" aan zo'n beweging relatief is. Wat op een bepaald moment nieuw is, is het na een zekere tijd niet meer. De Getuigen van Jehovah zijn ontstaan in de 19de eeuw: ze waren toen nieuw, maar nu niet meer. In België bijvoorbeeld is het Boeddhisme een "minderheidsreligie", terwijl diezelfde religie in Thailand een meerderheidsreligie is.

De Belgische Staat en het IACSSO

De Belgische Staat erkent geen religies, maar "erediensten". De zeven erkende erediensten zijn: de katholieke, protestantse, anglicaanse, orthodoxe, israëlitische en islamitische eredienst. Ze erkent, met gelijkaardige gevolgen, de "vrijzinnigheid" als een niet confessionele, filosofische organisatie.

Andere "religies" die in België actief zijn, minderheidsreligies, genieten die formele erkenning niet. Dat betekent evenwel niet dat ze geen bestaansrecht hebben.

Deze niet erkende minderheidsreligies beschikken over de wettelijk gegarandeerde vrijheid van opinie, geloof en godsdienst. Enkel op basis van een ernstig voorafgaandelijk onderzoek kan men zulk een niet erkende minderheidsreligie eventueel "sektarische" noemen.

In de wet van 2 juni 1998 wordt de volgende omschrijving gegeven van een "schadelijke sektarische organisatie":

"elke groepering met een levensbeschouwelijk of godsdienstig doel, of die zich als dusdanig voordoet en die zich in haar organisatie of praktijken, overgeeft aan schadelijke onwettige activiteiten, het individu of de samenleving schaadt of de menselijke waardigheid aantast" (art.2).

Deze definitie houdt het midden tussen die van "sekte", die een neutrale betekenis heeft, en die van "criminele organisatie", die uiteraard schadelijk is.

Het fundamentele criterium om te kunnen spreken van een "schadelijke sektarische organisaties" is de overtreding van de wet of de schending van de mensenrechten:

"Het schadelijk karakter van een sektarische organisatie wordt onderzocht op basis van de principes welke zijn vastgelegd in de Grondwet, de wetten, de decreten, ordonnanties en in de internationale verdragen inzake de bescherming van de rechten van de mens welke door België zijn geratificeerd" (*Ibid.*, art. 2).

IV. Praktische raadgevingen

Wat moet je doen wanneer je vriend, je kind of familielid volgens jou in de vangarmen van een gevaarlijke sekte geraakt?

- Hou contact met het lid van de sektarische organisatie via alle mogelijke kanalen, ook al komt er slechts weinig respons.
- Verzamel informatie over sektarische organisaties in het algemeen en de organisatie waar de betrokken persoon lid van is. Wat is hun doctrine, wat zijn hun denkbeelden en levensovertuigingen, rituele praktijken?
- Wanneer je een gesprek voert met de betrokken persoon, vraag dat er wordt gesproken in termen van 'ik' in plaats van 'wij'. Hierdoor ontstaat er afstand tussen die persoon en de groep waarvan hij/zij lid is. De dialoog vindt het best plaats zonder de aanwezigheid van andere leden van de groep. Indien mogelijk vindt de ontmoeting plaats in een vertrouwde, familiale omgeving waar herinneringen kunnen worden opgehaald.
- Haal samen herinneringen op over bepaalde gebeurtenissen, vroegere vrienden. Spreek over vroegere interesses.
- Erken zijn/ haar fundamentele vrijheid om op zoek te gaan naar spiritualiteit of persoonlijke ontwikkeling. Eis zelf het recht op om deze nieuwe overtuiging niet te delen, maar laat verstaan dat zijn/ haar keuze wel wordt gerespecteerd.
- Toon interesse in zijn/haar emoties en ervaringen. Dit toont dat het belangrijk voor je is dat hij/ zij gelukkig is.
- Toon oprechte liefde en vriendschap ten aanzien van het betrokken persoon telkens de mogelijkheid zich voordoet. Maak duidelijk dat hij/ zij altijd terug thuis welkom is, ongeacht wat er allemaal is gezegd.
- Probeer de persoon in kwestie te begrijpen. Men verlaat niet zomaar zijn/ haar vertrouwde omgeving, men verandert niet zomaar van geloofsovertuiging. Vandaar het belang om de beweegredenen en motivaties van het vertrek te kennen. Wat vindt hij/ zij bij de beweging dat hij/ zij voordien niet vond bij familie en vrienden? Vaak gaat het gepaard met onzekerheid waarbij aansluiting tot een sektarische organisatie een antwoord moet bieden op een diepe angst m.b.t. het leven en de toekomst.
- Geef geen geld, stuur geen geld op, kies eerder voor persoonlijke geschenken.
- Zeg niet: 'Je zit in een beweging, je bent gehersenspoeld'. Uit geen kritiek in zijn/ haar bijzijn over de beweging. Discussie over zijn/ haar overtuiging leidt meestal tot verdere bestendiging van het geloof.
- Reageer niet agressief, vijandig of confronterend ten aanzien van het lid.
- Schrijf je ervaringen neer (met datering), zodat je eventueel een nauwkeurig relaas kan geven van ongewone of vreemde gedragspatronen van de persoon over wie je zorgen hebt.

NEEM CONTACT MET ONS OP